

kort & krachtig

leesvoer

In deze rubriek Leesvoer een aantal publikaties, waaronder lesmateriaal, over/voor meisjes/vrouwen (in het onderwijs). Alle door ons bedachte indelingscriteria waren bij nader inzien arbitrair, zodat we het alfabet maar hebben genomen voor het bepalen van de volgorde. Alleen voor de kinderboeken hebben we een uitzondering gemaakt. We verwijzen ook naar de hierna opgenomen literatuurlijst waarin (onder meer) de titelbeschrijvingen van de literatuur waarnaar in diverse artikelen wordt verwezen zijn opgenomen.

A2-project Groningen

(Onderwijsstimulering in oude wijken, Werkgroep Rolpatronen)

FLINKE MEISJES, LIEVE JONGENS

Een activeringsprogramma rond rolpatronen voor mensen die werken met kinderen van 4 t/m 12 jaar

Amsterdam, IPB, 1982

Na een theoretisch gedeelte waarin wordt ingegaan op rollen en rolpatronen en onderwijs, worden in het praktijkgedeelte suggesties gedaan voor activiteiten met kinderen. Voor de kleuters zijn lessen uitgewerkt rond de thema's gezin, speelgoed en kleding; voor de jongste kinderen rond gezin, speelgoed, kleding en beroepen; voor de oudste kinderen rond gezin, school- en beroepskeuze, vooroordelen en kinderen uit andere landen. Tot slot wordt besproken hoe men ouders en buurtbewoners bij deze activiteiten kan betrekken.

Besteladres: Informatiepunt Basisonderwijs, Postbus 7888, 1008 AB Amsterdam.

Monika Abicht

VERDOMME, 't IS WEER EEN MEID

Vrouwen en werk in België, Nederland en de USA

Uitgeverij Kritak, Leuven

Interviews met vrouwen in uiteenlopende beroepen en hun ervaringen op het werk.

Verkrijgbaar via de boekhandel en soms in voorraad in goede (linkse) boekhandels.

BINT

Themanummer Buitenlandse meisjes in het onderwijs (1982)

Themanummer Onderwijs en huishoudelijke arbeid (nr 5 1980/81)

Utrecht, Rasa

In het themanummer over buitenlandse meisjes onder andere interviews met buitenlandse meisjes en vrouwen en Nederlandse vrouwen over racisme.

Het andere themanummer gaat over feminisering van het onderwijs, interviews met leerlingen en leerkrachten van het lbo, een project over het beroep van huisvrouw voor partieel leerplichtige meisjes en anderen.

Besteladres: BINT, p/a Pauwstraat 13A, 3512 TG Utrecht, tel. 030 - 315507 (prijs resp. f 10,- en f 7,50).

Marijke Boomsma

KINDEREN EN FEMINISME. Een verslag van interviews

Kinderkrant. EEN VADER IS EEN MANNE-LIJKE MOEDER EIGENLIJK ...

Kinderkrant. IK WORD LATER EEN LES-BISCHE MAN ...

Kinderkrant. EEN KIND IS OOK EEN MENS ALS JE DAT NOG NIET WIST ...

Utrecht, I.O.P., 1980/1981

Onderzoeksmateriaal over de leeftijdsgroep van 6 tot 12 jaar.

Besteladres: I.O.P., Bijhouwerstraat 6-8, 3511 ZC Utrecht.

Bij-de-Hand

MEIDENWERK - WERKMEIDEN

Amsterdam 1981

Dit boekje bevat niet direct een programma over het thema arbeid met groepen werkende meisjes.

Het is feitelijk een verslag van een aantal bijeenkomsten met vormingswerksters over het programma beroepenoriëntatie met werkende meisjes. Het boekje gaat in op vragen en twijfels die vormingswerksters hebben rond hun eigen werk met meisjesgroepen rond dit thema. Het bevat veel beschrijvingen van werkmethoden die ook heel goed in het werken met meidengroepen kunnen worden toegepast. Vormingswerk(st)ers die een programma over dit thema voorbereiden kunnen veel aan dit boekje hebben.

Besteladres: Stichting Bij-de-Hand, Koningslaan 11, 3583 GC Utrecht, tel. 030 – 520050.

Cebeon

'JUF' BOVEN MEESTER?

Verslag van een onderzoek naar de positie van mannelijke en vrouwelijke schoolhoofden in het primair onderwijs

's Gravenhage, Min. van O&W, 1982

Rapportage van een in opdracht van het ministerie van O&W gehouden onderzoek onder 3.000 schoolhoofden in het primair onderwijs, dat een beeld geeft van het benoemingsbeleid, de aard en omvang van de samenwerking tussen leidster en hoofd en de positie van vrouwen in het team.

Dic (red.)

BUITENLANDSE VROUWEN IN NEDERLAND

Gesprekken en ervaringen

Amersfoort, De Horstink, 1979

Deze bundel bevat drie rubrieken: gesprekken en ervaringen, landen van herkomst (Marokko en Turkije) en de situatie en praktijk in Nederland. Besteladres: Postbus 400, 3800 AK Amersfoort.

EMANCIPATIE IN WOORD EN BEELD

's Gravenhage, Min. van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, oktober 1983

In deze gids wordt een overzicht gegeven van het voorlichtingsmateriaal van de rijksoverheid op het gebied van de emancipatie van vrouwen. Er is een uitsplitsing gemaakt in schriftelijk materiaal (folders, brochures, verslagen en rapporten etc.) en audiovisueel materiaal (films, videobanden, diaserie etc.). Van al het materiaal is behalve de titel ook een korte omschrijving opgenomen. Achterin een lijst van de belangrijkste (bestel-) adressen en enkele adressen waar informatie is in te winnen.

Besteladres: Stafafdeling Externe Betrekkingen, Min. van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Postbus 20801, 2500 EV 's Gravenhage (gratis).

R. Feys

LAAT OOK EEN JONGEN SNIKKEN

Projectmateriaal voor de bovenbouw van het basisonderwijs.

Verspreiding: Projectenfonds, p/a Gijbels Noel, Steyenhoflaan 11, 3230 Betekom, België.

HBO-raad

Advies- en overlegorgaan voor het hoger beroeps- onderwijs, Commissie Vrouwenzaken

EMANCIPATIE IN HET HBO:

tussen rede en verbeelding

's Gravenhage, HBO-raad, oktober 1983

Analyse van de positie van meisjes in het HBO en vooral ook een toekomstperspectief en de positie op de arbeidsmarkt. Met aanbevelingen voor het overheidsbeleid en de HBO-instellingen.

Besteladres: Postbus 123, 2501 CC 's Gravenhage, tel. 070 – 624951, tst. 36.

Onderwijsstimuleringsproject Helmond

ANS EN HANS GELIJKE KANS

Amsterdam, IPB, 1982

Materiaal voor en ervaringen over roldoorbreking in het basisonderwijs. Thema's: onderwijsstimulering en roldoorbreking, patronen in het gedrag van leerkrachten, het ontstaan van rolpatronen in vrije tijd, spel en speelgoed, rolbevestiging op school, kinderboeken, beroepskeuze en roldoorbreking.

Besteladres: Informatiepunt Basisonderwijs, Postbus 7888, 1008 AB Amsterdam.

INFARDE VIJF

Lespakket: Emancipatie en rolpatronen

Info-jeugd Nationaal, Gent

Beschrijving van een groot aantal, min of meer losstaande, lessen rond emancipatorische onderwerpen. Na een lesdoel volgt een beschrijving van de inhoudelijke kant van de les en van de te gebruiken hulpmiddelen en de manier waarop daarmee gewerkt wordt (kan worden).

Info-jeugd Nationaal, Gent, België, B fr. 120.

INTERAKTIE

Tijdschrift voor onderwijs, vorming en opleiding

In Interaktie staan regelmatig artikelen over werken met meisjes, onder meer in het oktobernummer 1981 over roldoorbrekende activiteiten in kmbo-opleidingen voor verzorgende beroepen, in

het oktober/december-nummer 1982 over beroeporiënterende programma's voor meisjes, en een serie over 'Emancipatiebeleid, wat kunnen scholen en leerkrachten doen?' vanaf mei 1982, in het april-nummer 1983: meisjesopleidingen, de waarde van het programma.

Besteladres: BV Uitgeverij J.B. v.d. Brink & Co, Postbus 14, 7240 BA Lochem.

Ria Jaarsma

EMANCIPATIE IN HET ONDERWIJS

Wat moet ik daarmee?

's Gravenhage, Min. van O&W, 1983

Een eerste verkenning van de samenhang tussen weerstanden tegen onderwijsinnovatie en weerstanden tegen 'emancipatie' in de onderwijspraktijk (per oktober 1982).

Aanvragen bij de Centrale Directie Voorlichting van het ministerie van O&W.

Ria Jaarsma

GELIJKE KANSEN?

Over onderwijs voor meisjes en vrouwen

Amsterdam, Kohnstamm Instituut, 1979

Een systematisch overzicht van de stand van zaken, van de oorzaken en gevolgen van geslachts-specifieke patronen in onderwijspraktijk, vakkeuze, beroepsverwachting, enz. Daarnaast hoofdstukken over de positie van vrouwen en meisjes op de arbeidsmarkt en over de vrouwenorganisaties en de overheidsmaatregelen die erop gericht zijn gelijkheid van kansen en rechten van vrouwen en meisjes te verwezenlijken.

Besteladres: SCO, Singel 138, Amsterdam.

Ria Jaarsma

EMANCIPATIE/ROLDOORBREKING IN DE PABO 1

Amsterdam, LPC-taakgroep emancipatie/roldoorbreking, september 1983

Deze brochure maakt deel uit van de activiteiten van de werkgroep emancipatie/roldoorbreking van de Landelijke Pedagogische Centra (LPC) die zich het afgelopen jaar vooral gericht heeft op strategische aspecten die een rol spelen bij plaats en inhoud van emancipatie/roldoorbreking in instituten en in instituutswerkplanontwikkeling. De verzamelde informatie wordt via deze brochure ter beschikking gesteld van alle opleidingsinstituten. Behalve een visiestuk, een samenvattend overzicht van de stand van zaken en suggesties voor strategie-ontwikkeling, is ook een overzicht

opgenomen van geplande activiteiten in 1984 van het APS (Algemeen Pedagogisch Studiecentrum). Besteladres en inlichtingen: APS, Frea Janssen-Vos, Buitenveldertselaan 106, Amsterdam, tel. 020 - 441815.

Jan Vermeersch Delft

EEN SPRONG IN DIEP DONKER WATER

Verslag van het project 'Onderwijskansen voor meisjes'

Amsterdam, IPB, juli 1982

In dit verslag een beschrijving van de pogingen om het ontwikkelingsproject onder te brengen in wereldoriëntatie: de gevonden oplossingen in de praktijk. Met onder meer de bevorderende en bemerrende factoren bij de klasse- en schoolorganisatie, de tijdsplanning, vaardigheden, materialen/leermiddelen, de ondersteuning en de contacten met ouders.

Besteladres: Informatiepunt Basisonderwijs, Postbus 7888, 1008 AB Amsterdam.

Paul Jungbluth

VAN TRADITIONELE MEISJESPEDAGOGIEK TOT ROLDOORBREKEND ONDERWIJS

Onderwijs en maatschappelijke ongelijkheid man-vrouw; materiaal voor een bezinning op de positiekeuze van de school

Nijmegen, ITS, 1978

De rol van het onderwijs ten opzichte van maatschappelijke ongelijkheid, vrouwenemancipatie, geslachtsongelijkheid en socialisatie van meisjes. Welke betekenis heeft het onderwijs voor de ongelijkheid man-vrouw? Enkele perspectieven voor kansenverbetering. In de nabeschouwing een parallel tussen de onderwijskansen van meisjes en die van arbeiderskinderen.

Paul Jungbluth

DOCENTEN OVER ONDERWIJS AAN MEISJES

'Positieve discriminatie met een dubbele bodem'
Nijmegen, ITS, 1982

Gesteund door empirisch onderzoek wordt in deze studie de overwegend traditionele opstelling beschreven van de school tegenover de sekse-ongelijkheid. Met name de in het tweede deel weergegeven uitspraken van onderwijsgeevenden zijn interessant!

Kwik

Themanummer ROLLEN EN PATRONEN Driebergen, Landelijk Centrum voor Gerefor- meerd Jeugdwerk, 1980 (nr 4)

Tijdschrift, gemaakt voor het jeugdwerk, met bij elk onderwerp een informatief inleidend artikel-
tje met daarnaast korte tekstjes en cartoons
(eventueel bruikbaar binnen een zelf te ontwik-
kelen project). Achterin de map bij elk thema ge-
spreksvragen, spelsuggesties en ideeën voor verder
te gebruiken hulpmaterialen. De hoofdstukken
'Ik kies wat jij niet kiest', 'Vrouw en werk, van
huisvrouw tot timmervrouw' en 'Ingenieur wor-
den, dat doe je toch gewoon' zijn wellicht bruik-
baar bij het thema Meisjes en Werk.

Maria Lenders & Marjolein van de Rhoer MIJN GOD, HOE GA IK HET DOEN? Amsterdam, SUA, 1983

De schrijfsters hebben gesprekken gevoerd met
dertig Creoolse alleenstaande moeders in Amster-
dam, die tot de laagste sociaal-economische groep
in Nederland behoren. Ze schrijven over de finan-
ciële omstandigheden, het gezin, wonen, oplei-
ding en contacten. De tweede-generatieproblema-
tiek komt ook aan de orde: 'In Surinamse staan
ze achter de ouder, in Nederland achter het kind'
zeggen de vrouwen.

LHNO Voorlichtingsproject MEISJES EN WERK

Leeuwarden, RAJA-Friesland, 1981

Verslag van een voorlichtingsproject aan de laat-
ste klassen van enkele huishoudscholen over be-
roepskeuze, toekomst, werk en werkloosheid en
de (arbeids)positie van vrouwen.

In het eerste deel van het verslag wordt beschre-
ven hoe het project is voorbereid en gepland, en
in het tweede deel worden de ervaringen met het
project op één huishoudschool weergegeven.

LOVWJ

Wegwijzer WERKEN VOOR MEISJES DURVEN, MAAR MET KLEINE STAPJES 'NEEM NOU HENNY'

Utrecht, LOVWJ, 1983

De wegwijzer bevat een overzicht van leermitde-
len en lesprogramma's.

De brochure bevat discussiemateriaal — geschre-
ven vanuit de ervaringen van vormingswerksters
— over het werken met buitenlandse meisjes op
vormingscentra en streekscholen. Aan de orde

komen: doelstellingen en het programma, hou-
ding van de begeleidsters, discussievragen. The-
ma's zijn: meisjes en hun ouders, het huwelijk, le-
ren en/of thuis werken. Uitgangspunt zijn 'de
kleine stapjes'.

'Neem nou Henny' is een beeldverhaal van een
werkende jongere: Henny, toen 16 jaar. Ze is nu
getrouwd, heeft twee kinderen en vertelt in deze
tweede uitgave wat ze gehad heeft aan haar perio-
de op het vormingscentrum.

Besteladres: LOVWJ, St. Laurensdreef 49, 3565
AJ Utrecht, tel. 030 — 611807.

MEIDENBLADEN

Kwameid, Da Costastraat 137, Amsterdam, tel.
020 — 185187

Jeetje Mina, Utrechts meidenblad, Raadwijk 1 bis
a, Utrecht, tel. 030 — 938875

Nieuwsbrief Meidenwerk, Zacharias Jansestraat
19 hs, 1097 CJ Amsterdam
Assepoetster, p/a Stichting Bij-de-Hand, Konings-
laan 11, 3583 GC Utrecht, tel. 030 — 520050.

Nieuwsbrief MEIDENWERK over Turkse en Marokkaanse meisjes nr 6

Blad voor vrouwen in onderwijs en vormings-
werk.

Besteladres: Zacharias Jansestraat 19 hs, 1097 CJ
Amsterdam.

Werkgroep Overleg Migrantenvrouwen

DE MIGRANTENVROUW:

een dubbele discriminatie

Borgerhout 1983

Besteladres: Centrum voor Buitenlandse Werkne-
mers, Van Daelstraat 32, B2200 Borgerhout.

Ilja Mottier

MEISJES EN TAALONDERWIJS

HANDLEIDING EMANCIPATIEASPECTEN IN LEERBOEKEN

's Gravenhage, ALM, 1983

Beide publikaties zijn het resultaat van de serie
verkenningen die zijn uit gevoerd binnen het pro-
ject HANDLEIDING man-vrouw ROIVERdeling
(het HANDROVER-project) van de Adviesgroep
Leermiddelen (ALM).

In 'Meisjes en taalonderwijs' wordt na een alge-
mene inleiding, waarin wordt benadrukt dat taal
niet alleen een rol speelt in de lessen over taalon-
derwijs maar ook bij het overdragen van andere

vakinhouden, gekeken naar het algemene taalgebruik (hoe verdwijnen vrouwen?), naar taalgedrag en mondelinge communicatie, naar de mogelijkheden om onderwerpen over vrouwen in het leerplan op te nemen en ten slotte naar mogelijke richtlijnen voor niet-seksistisch taalgebruik.

De 'Handleiding emancipatieaspecten in leerboeken' bevat een algemeen deel dat geldt voor alle vakken en een deel waarin meer naar vakinhoudelijke aspecten gekeken wordt. De specifieke richtlijnen voor Nederlands gaan onder meer over taalgebruik, taalgedrag, literatuuronderwijs, boekenlijsten, leesboeken en tekstkeuze, terwijl daarnaast algemene richtlijnen voor taalgebruik zijn opgenomen.

Besteladres: Secr. ALM, Willemsstraat 77, 2514 HL 's Gravenhage (eind 1984 zal het secretariaat verhuizen naar een nieuwe vestiging van het ministerie van O&W te Zoetermeer).

Papatya Nalbantoglu
AYSEL EN ANDEREN
Turkse vrouwen in Nederland
Amsterdam, Sara, 1981

Verhalen over het leven van tien Turkse vrouwen en meisjes, met wie Papatya Nalbantoglu onder meer vanuit haar werk als onderwijzeres, intensief contact had.

OLM-bulletin nr 6
Thema-katern Beroepenoriëntatie II
Enschede, SLO/pgOLM, juli 1983

In dit themanummer over oriëntatie op studie en beroep en keuzebegeleiding wordt vooral de praktijk van de school aan het woord gelaten. Daarbij zijn twee lijnen gevolgd: aandacht voor de specifieke keuzeproblematiek van meisjes en aandacht voor een aantal ontwikkelingen met betrekking tot keuzebegeleiding binnen de midden-schoolexperimenten. Met onder meer artikelen over: de projecten 'Keuzevrijheden', onderzoek op de scholengemeenschap Oud-West in Amsterdam over hoe leerlingen verschillen in keuzegedrag, hoe bepalend vooral voor meisjes allerlei omgevingsfactoren zijn en hoe gemakkelijk leerlingen zich daar vaak bij neerleggen (interviewfragmenten), de keuzebegeleiding in de middenschoolpraktijk in Heythuysen en binnen de Floor Evers-scholengemeenschap.

Besteladres: SLO, afd. Verkoop, Postbus 2041, 7500 CA Enschede (bestelnummer AN D.101.3154).

A. Onstek (red.)

DAAR WAS LAATSTE EEN MEISJE LOOS
NVV-Jongerencontact Amsterdam

Een boze-meidenbrochure. Informatie over de positie van meisjes en vrouwen op de arbeidsmarkt en op het werk. Bestaat vooral uit interviews en suggesties over hoe men samen met anderen iets kan veranderen aan onrechtvaardige situaties.

Corrine Oudijk
SOCIALE ATLAS VAN DE VROUW 1983
Rijswijk, SCP, 1983

Over ontwikkelingen in de sociale positie van vrouwen. Met veel statistische gegevens.

Besteladres: Staatsuitgeverij, Postbus 20014, 2500 EA 's Gravenhage.

Regionale Schooladviesdienst Haarlem
ALS JE ALS EEN MEISJE GEBOREN WORDT,
WORD JE NOOIT EEN KWARTJE
Amsterdam, IPB, 1981

In het eerste deel staan vragen centraal als: Is traditioneel seksegebonden gedrag aangeboren of aangeleerd? Welke rol speelt het onderwijs bij het in stand houden ervan? In het tweede deel praktijkgerichte handreikingen over onder meer: de schoolorganisatie, de school- en beroepskeuze, speel-, lees- en leermateriaal, de houding van onderwijsgevend. Met een inventarisatie van rol-doorbrekend lesmateriaal.

Besteladres: Informatiepunt Basisonderwijs, Postbus 7888, 1008 AB Amsterdam.

Rutgersstichting
SEKSUELE VORMING OP DE BASISCHOOL
Materiaal voor 7-10-jarigen en voor 10-12-jarigen.
Besteladres: RSAD Haarlem, Groot Heiligland 47, 2011 EP Haarlem.

SAMSAM
in samenwerking met Marie, word wijzer!
nr 7, 1983

Een themanummer over meisjes en vrouwen in andere landen: Hoe zijn de kansen van die meisjes op school, thuis of elders? Ook staan er stukjes in over buitenlandse, Surinaamse en Molukse meisjes in Nederland.

Besteladres: Mauritskade 63, 1092 AD Amsterdam, tel. 020 - 949822.

Stichting TIJD VOOR SCHOOL

De Stichting Tijd voor School heeft een lesbrief Schooltijden uitgegeven, vooral bedoeld als discussiemateriaal voor leerkrachten van de kleuter- en lagere school.

Besteladres: Postbus 235, 1270 AE Huizen, tel. 02152 — 56429.

L. Veeke e.a.

KIEZEN EN DELEN

Factoren in het onderwijs die van invloed zijn op de onderwijskeuzen van meisjes

Amsterdam, SCO, 1982

Inventarisatie naar aanleiding van een literatuuronderzoek van de verschillen in onderwijskeuzen tussen meisjes en jongens en naar factoren binnen het onderwijs, die ertoe bijdragen dat meisjes andere keuzen maken dan jongens. Ingegaan wordt onder meer op de positie van meisjes op de arbeidsmarkt, leerkracht- en leerlingfactoren en het functioneren van het onderwijs.

Besteladres: SCO, Singel 138, Amsterdam.

Werkgroep VREK

MEISJES GAAN VOOR ...

(als de jongens geweest zijn?)

DIE MAROKKAANSEN DIE MOGEN DAT ...

Amsterdam, VREK, 1983

De eerste brochure gaat over het in dit nummer door Laurine ter Keurst e.a. beschreven emancipatieproject.

Daarnaast heeft de werkgroep VREK een diage-luidsserie en een brochure gemaakt over Marokkaanse en Nederlandse meisjes. In de diaserie komen aan de orde:

het leven op school

wat doe je na vieren

hoe gaat het bij je thuis

wat denk je van de toekomst.

Binnen deze onderwerpen gaat het om de specifieke plaats van meisjes uit de zesde klas: Fatima, Karin, en anderen vertellen over dagelijkse dingen, ervaringen, ideeën, conflicten. De brochure laat ook de meisjes zelf aan het woord: interviewfragmenten, afgewisseld met commentaar van de samenstellers. Zij schrijven:

Wij kiezen in onze diaserie voor het werken aan de houding van meisjes, (jongens), Nederlands en buitenlands, ten opzichte van elkaar en ten opzichte van zichzelf. Wij proberen door in te gaan op het gewone, dagelijkse gebeuren stukjes van hun bewustzijn expliciet te laten worden.

We proberen om samen met de meisjes in de serie, de

structurele ongelijkwaardigheid zichtbaar te maken en eraan te sleutelen. Wij hebben het over die Nederlandse en die Marokkaanse hier en nu. We stellen school, vriendschap, thuis en toekomst aan de orde vanuit hun perspectief.

Vooroordelen hebben voor een deel een emotionele lading. Als je vooroordelen ter discussie wilt stellen, moet je én ingaan op die emotionele kant én ingaan op de cognitieve kant. Het blijkt dat de emotionele kant juist vaak als barrière werkt, daar moet je eerst doorheen. Daarvoor is het nodig dat kinderen zich kunnen identificeren met de aangeboden inhoud. Pas dan kan je emotioneel geraakt worden. Dit alles heeft ook consequenties voor de vorm en de aanpak. We proberen werkvormen uit (en beschrijven die), waarvan wij denken dat kinderen daarbinnen met hun ervaringen en emoties aan de gang kunnen. Vorm en inhoud worden een.

Het grootste deel van de brochure bevat ideeën voor het werken in de klas met de diage-luidsserie. Besteladres: Werkgroep VREK, 1e Nassaustraat 5, Amsterdam, tel. 020 — 829190. 'Meisjes gaan voor ...' kost f 9,60 (incl. porto); 'Die Marokkaansen die mogen dat ...' (alleen de brochure) kost eveneens f 9,60 (incl. porto). Bestellen door overmaking op postgiro 4326263, onder vermelding van de titel.

VROUWENKONTAKT HUISHOUD- EN NIJVERHEIDSONDERWIJS

De Stichting Landelijk Vrouwenkontakt HNO is in de zomer van 1981 opgericht en probeert inzichten en kennis over de onderwijspositie van meisjes in het huishoud- en nijverheidsonderwijs en gedachten over vrouwenemancipatie in het onderwijs te bespreken met de onderwijsgeevenden zelf, in eerste instantie de vrouwen onder hen. Er zijn inmiddels drie landelijke contactdagen gehouden: één over de positie van meisjes en vrouwen in het lager huishoud- en nijverheidsonderwijs en de integratie/fusieprocessen binnen de eerste cyclus van het voortgezet onderwijs, de co-educatie die hiermee ingevoerd wordt, de plaats van de vakken wiskunde en huishoudkunde, de historische en maatschappelijke achtergronden van het lhno, enz. Op de tweede dag werd een reactie over de plaats van meisjes in het Voortgezet Basisonderwijs besproken. De op 4 februari 1984 gehouden dag had als thema 'het lhno en het recht op arbeid'.

Over deze dagen zijn brochures verschenen.

Besteladres: Pauwstraat 13a, 3512 TG Utrecht.

VROUWEN EN WERKEN

Rotterdam, De Vrije Wentelwiek, 1977

Gedetailleerde beschrijving van een lessenserie

voor leerlingen van de huishoudschool over beroepen, werken en werkloosheid, waarbij speciale aandacht wordt besteed aan de positie die werkende meisjes en vrouwen in de 'werkwereid' in-

nemen. Het project beschrijft ook de ervaringen die met de lessen zijn opgedaan toen de serie werd uitgevoerd.

KINDERBOEKEN

Er zijn verschillende lijsten met 'roldoorbrekende kinderboeken' in omloop. In 'Een zoen voor Lida, een hand voor Bas' (zie de rubriek Boekbesprekingen) worden titels genoemd; de Emancipatiewerkgroep van de Regionale Schooladviesdienst Haarlem heeft ook een lijst samengesteld (te bestellen: RSAD, Groot Heiligland 47, 2011 EP Haarlem).

De afdeling kinderboeken van boekhandel Lankamp en Brinkman, Spiegelgracht 19, Amsterdam heeft een prachtige collectie buitenlandse kinderboeken, waaronder het mooie prentenboek van John Burningham *Lone away from the water, Shirley* (Jonathan Cape London).

Zelfbewuste, avontuurlijke, ondernemende, dwarse meisjes zijn te vinden in onder andere: Guus Kuyer *Het grote boek van Madelief* (Querido)

Petronella Breinburg *De winst van het Lakoespel* (Van Holkema & Warendorf)

Edna Preston *De onhebbelijke Hebzedan* (Kosmos)

Ethel Johnston (samenst.) *Rafelkap en andere verhalen* (Sara)

Christine Nöstlinger *Rosalinde heeft een hoofd*

vol gedachten (Fontijn)

Lewis Carroll *De avonturen van Alice in Wonderland* (A.D. Donker)

Willem Wilmink *Het bange dierenbos* (Kosmos)

Henk Barnard *Kon Hesi Baka* (Van Holkema en Warendorf)

Sonja Garmas *Orkaan en Mayra* (Leopold)

Katherine Paterson *De stoere Gilly Hopkins* (Holland)

Veronica Hazelhoff *Nou moe! / Hierzo! / Au!* (Sjaloom)

Adressen van kinderboekwinkels

De Kinderboekwinkel, 1e Bloemdwarsstraat 23, Amsterdam, tel. 020 — 224761

Kinderboekhandel Dan Albering, Vismarkt 32, Groningen, tel. 050 — 140097

De Teltsjebeam, Grote Hoogstraat 14, Leeuwarden, tel. 058 — 123199

Yendor, Winkelcentrum Entre Deux, Maastricht, tel. 043 — 17085

De Belleboom, Van Broeckhuysenstraat 7, Nijmegen, tel. 080 — 224801

De Utrechtse Kinder- en Jeugdboekhandel, Predikherenstraat 26, tel. 030 — 322057

De Boekenwurm, Thomas à Kempisstraat 85, Zwolle, tel. 05200 — 44496

LITERATUUR

Aalsvoort, M. van & B. van der Leeuw
LEERLINGENTAAL EN SCHOOL
 De rol van taal in elke onderwijsleersituatie
 Enschede 1982

Aebischer, Verena
CHITCHAT: WOMEN IN INTERACTION
 Paper presented at the 9th World Congress of Sociology
 Uppsala 1978

Aebischer, Verena
BAVARDAGES: SENS COMMUN ET LINGUISTIQUE
 In:
 Aebischer, V. & C. Forel (ed.)
PARLERS MASCULINS, PARLERS FEMININS
 Paris 1983

Brouwer, D., M. Gerritsen, D. de Haan & A. van der Post
VROUWENTAAL EN MANNENPRAAT
 Amsterdam 1979

Buiks, P.E.J.
SURINAAMSE JONGEREN OP DE KRUISKADE
 Overleven in een etnische randgroep
 Deventer 1983

Deem, R. (ed.)
SCHOOLING FOR WOMEN'S WORK
 London 1980

Driver, G.
CLASSROOM STRESS AND SCHOOLACHIEVEMENT
 Westindian adolescents and their teachers
 In:
 Saifullah Khan, V. (ed.)
MINORITY FAMILIES IN BRITAIN
 London 1979, p. 131-146

Edelsky, Carol
WHEN SHE'S/HE'S GOT THE FLOOR, WE'VE/HE'S GOT IT
 Paper presented at the 10th World Congress of Sociology
 Mexico-City 1982
 Ook in:
 Language in Society, vol. 10, nr 3, 1981, p. 383-423

Fishman, Pamela
INTERACTIONAL SHITWORK
 In:
HERESIES
 A feminist publication on Arts and Politics, nr 2, may
 1977 (a), p. 99-101

Fishman, Pamela
WHAT DO COUPLES TALK ABOUT WHEN THEY'RE ALONE?
 Paper presented at Language and Style Conference, New
 York, april 1977

Fuller, M.
YOUNG, FEMALE AND BLACK
 In:
 Cashmore, E. & B. Troyna (ed.)
BLACK YOUTH IN CRISIS
 London 1982, p. 87-99

Gooskens, I., J. Hoolt & M. Freeman
SURINAMERS EN ANTILLIANEN IN AMSTERDAM
 Deel I: Analyse. Deel II: Tabellen. Gemeente Amsterdam,
 Afdeling Sociale Zaken en Afdeling Bestuursinformatie
 Amsterdam 1979

Griffin, C.
MEISJESCULTUREN: ROMANTIEK 'HERZIEN'
 In:
 Diekerhof, E. (red.)
LEREN WAT MOET JE ERMEE?
 Muiderberg 1982

Haan, Dorian de
MET SCHOOL MEER MANS?
 In:
 Moer, 1979/3, p. 15 e.v.

Haas, Adelaide
SEX-ASSOCIATED FEATURES OF SPOKEN LANGUAGE BY FOUR, EIGHT, TWELVE YEAR OLD BOYS AND GIRLS
 Paper presented at the 9th World Congress of Sociology,
 Uppsala 1978

Hall, S. & T. Jefferson (ed.)
RESISTANCE THROUGH RITUALS
 Youth subcultures in post-war Britain
 London 1976

Hijmans, E.
SELEKTIE EN INTERAKTIEPROCESSEN
 In:
 Exterkate, B., E. Hijmans en J. Willen
NEE, ZO ZEGGEN WE DAT NIET
 Nijmegen, Katholieke Universiteit, 1980

Keurst, L. ter, J. van Herpen & G. van de Burgwal
KINDERKULTUUR
 In:

Jeugdkultuur en onderwijs. Conferentiebundel, SCSWO
 Amsterdam 1981

Kley, Peter van der
ZEG NA, JIJ!
 Over regels, patronen, beurten, selectie en reproductie
 in het lager onderwijs
 Purmerend 1983

Kontakkommissie Emancipatie Rijkspedagogische Akademies en Rijksopleidingsinstituten voor kleuterleidsters
EINDADVIES
 's Gravenhage 1982

Kortman, Cilia
VAN NONNENSCHOOL TOT VROUWENBLAD
In:
Katijf, jrg. 3, nr 17, oktober/november 1983

MacRobbie, A.
WORKING CLASS GIRLS AND THE CULTURE OF FEMININITY
In:
Women's Studies Group CCCS
WOMEN TAKE ISSUE
London 1978

Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen
EEN STUKJE WIJZER ...
Derde nota Onderwijsemancipatie
's Gravenhage 1983

Saviez, M. & C. Wildt
MEISJES TUSSEN SLIKKEN EN VERTIKKEN
Amsterdam 1980

Scheu, U.
WIR WERDEN NICHT ALS MADCHEN GEBOREN – WIR WERDEN DAZU GEMACHT
Frankfurt an Main 1977

Schultz, D.
EIND MADCHEN IST FAST SO GUT WIE EIN JUNGE
Band I
Berlin 1978

Sharpe, S.
JUST LIKE A GIRL
How girls learn to be women
Harmondsworth 1976

Spender, D. & E. Sarah (ed.)
LEARNING TO LOSE
Sexism and education
London 1980

Spender, Dale
MAN MADE LANGUAGE
London 1980

Sturm, J.
VAKTAAL OP SCHOOL
In:
Bonset, H., T. Kusters & J. Sturm (red.)
TAALGEDRAG IN DE KLAS
Groningen 1980

Trömel-Plötz
THE CONSTRUCTION OF CONVERSATIONAL DIFFERENCES IN WOMEN'S AND MEN'S SPEECH
Paper presented at the 10th World Congress of Sociology
Mexico-City 1982

Vermeulen, H.
VERKENNINGEN IN ETNISCHE IDENTITEIT
Onderzoek onder Chinezen, Surinamers en Turken
Antropologisch Sociologisch Centrum, Universiteit van Amsterdam
Dit rapport zal in de loop van 1984 verschijnen bij Uitgeverij Het Wereldvenster bv te Weesp

Walkerdine, Valerie
SEX, POWER AND PEDAGOGY
In:
Screen Education, nr 38, p. 14-24

Zimmerman, Don H. & Candace West
SEX ROLES, INTERRUPTIONS AND SILENCES IN CONVERSATION
In:
Thorne, B. & N. Henley (ed.)
LANGUAGE AND SEX
Difference and dominance
Massachusetts 1975, p. 105-129

Zwaard, Joke van der & Gerard Zwerus
WAAROM VALLEN JONGENS ALTIJD MEISJES LASTIG EN NIET ANDERSOM?
In:
Over Vernieuwing, februari 1981

LET OP!

**Het nieuwe adres van
het Bureau van de VON is:**

**Nieuwpoortslaan 172
1815 LS Alkmaar
tel. 072 – 114052**

**Alle werkdagen tussen 17.00 en 21.00 uur
maandag tussen 9.00 en 21.00 uur.**
